

Intelligence

PaedDr. Mgr. Hana Čechová

Kdo je či není inteligentní.

**Je dobré si uvědomit, že úspěšná inteligence nezůstává pouze
v rovině jedné schopnosti, nýbrž je výsledkem schopnosti
porozumět problému a jeho částem, řešit relativně nové úkoly
a využít je v každodenním životě ve vztazích a při komunikaci.
To vše potvrzují současné poznatky o mozku.**

Osnova

1. **Intelligence a MY**
2. **IQ testy (nejen pro „blondýnky“)**
3. **Francis Galton**
4. **Co je intelligence, jak ji definovat**
5. **Jak se projevuje inteligentní člověk**
6. **Některé pohledy na inteligenci**
7. **Teorie mnohočetné intelligence**
8. **Různé teorie, společné znaky**
9. **Intelligence a osobnostní faktory**

1/ Intelligence a MY

Východiska:

- Lišíme se svými schopnostmi **správně** řešit různé situace
- Lišíme se svými schopnostmi **vykonávat** některé druhy práce
- Lišíme se svými schopnostmi **řešit** různé úkoly
- Lišíme se v celé řadě **dalších jevů a situací** – vnímání barev, hudby, schopnost pohybu...

Otázka:

- Kdo je či není inteligentní?
- Kdo je inteligentní více, kdo méně, jaká jsou kritéria hodnocení?

2 / IQ testy (nejen pro „blondýnky“)

1) Která veverka kácela strom?

a)

b)

c)

2) Která veverka sekala dříví?

a)

b)

c)

3) Která veverka snědla televizi?

a)

b)

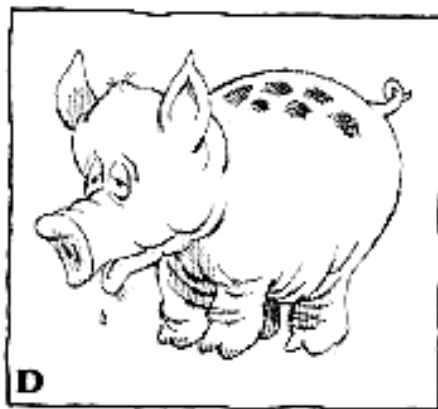
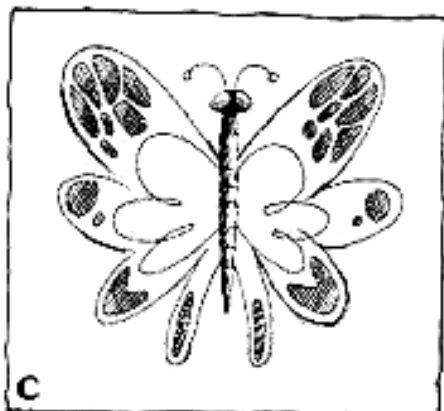
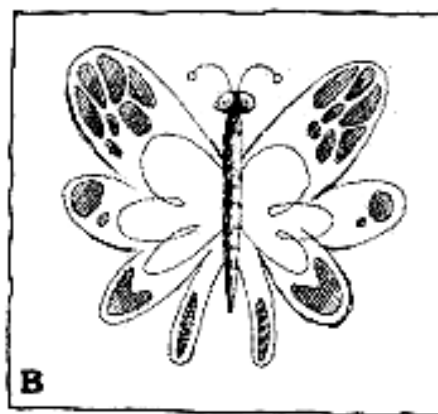
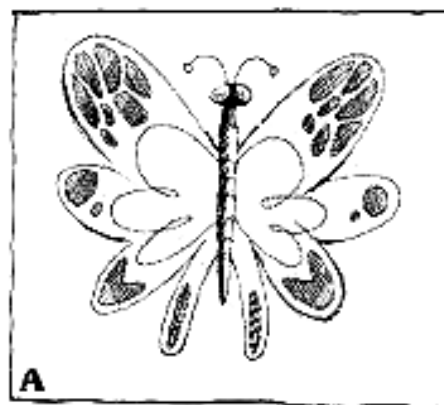
c)

**Malíř do obrázku schoval slona.
Najděte ho.**

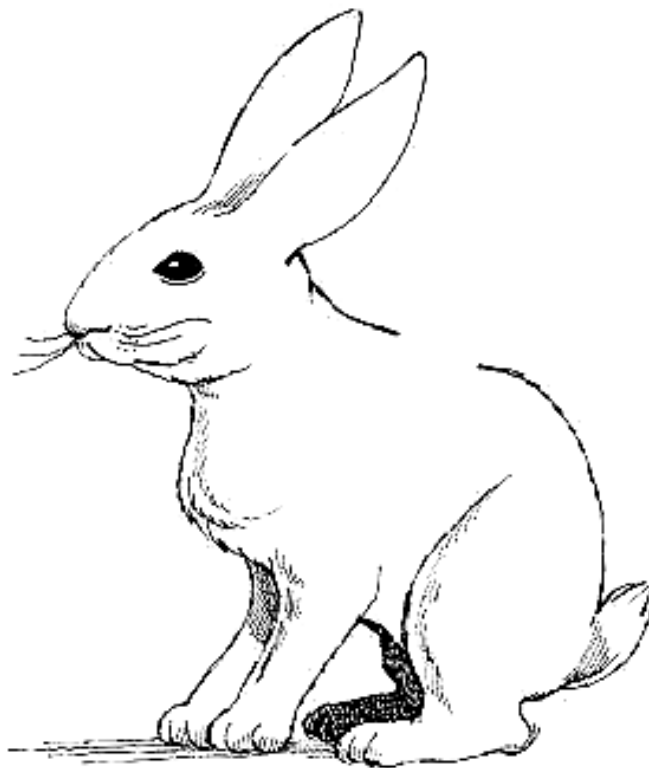
Jeden z obrázků se liší. Najděte ho.

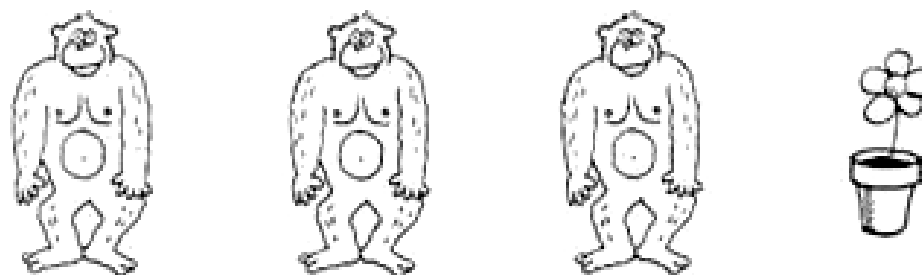
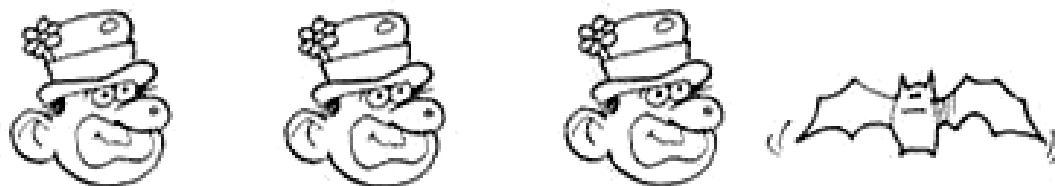
**Jeden z následujících obrazců není čtverec.
Najdete ho?**

**Umělec důmyslně vynechal část kresby.
Dokážete i z tohoto nekompletního obrázku určit,
o jaké zvíře se jedná?**

**Dokážete najít v každém řádku objekt,
který se liší od ostatních?**

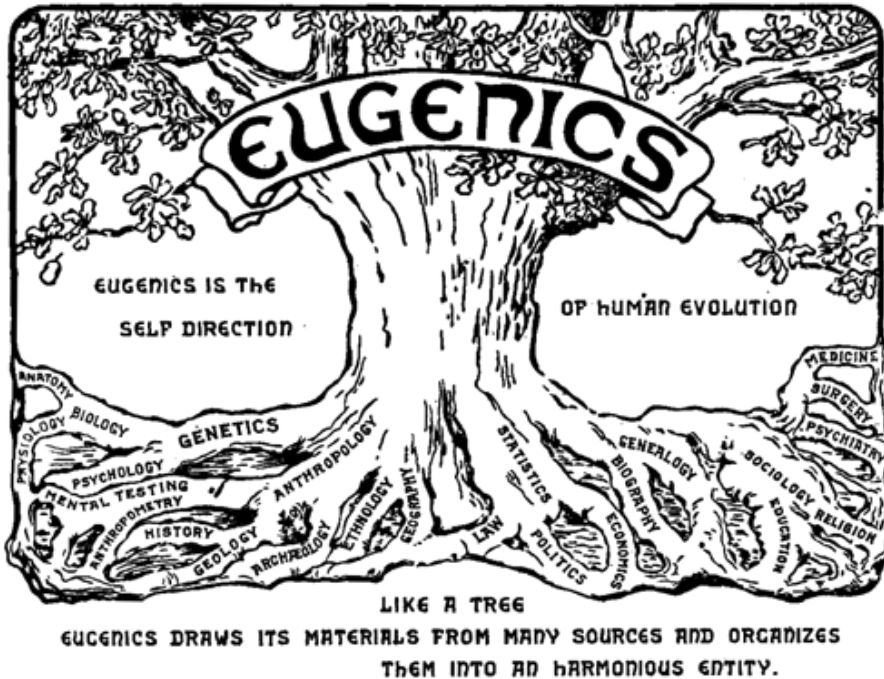

3/ Francis Galton (1822 – 1911)

- Anglie, sociolog, psycholog, antropolog...
- Zavedl pojem **INTELIGENCE** ve vztahu k rozumové činnosti (nahradil termín „habilité“ = schopnost, dovednost, chytrost)
- Jako první použil **statistické metody a dotazníky** ke studiu lidských rozdílů a dědičnosti inteligence
- Zakladatel **psychometrie** = věda o měření mentálních schopností
- Zakladatel **EUGENIKY** = sociálně-filosofický směr
 - 1/ které metody vedou k dosažení co nejlepšího genetického fondu člověka
→ ***JAK POMOCÍ GENETIKY ZLEPŠIT KVALITU RASY***
 - a) **pozitivní eugenika** - snaha o rozšíření žádaných znaků v populaci
 - b) **negativní eugenika** - snaha o vymýcení nežádoucích znaků z populace
 - 2/ vychází z předpokladu: **intelligence jedince je dána z větší části dědičností**
→ zneužito: Německo, VB, Spojené státy (ot. mísení ras a čisté rasy, plánované rodičovství mentálně zdatných jedinců, segregace a násilná sterilizace...)

Eugenika a Francis Galton

Logo Druhého mezinárodního kongresu eugeniky (1921)

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Eugenika>

https://en.wikipedia.org/wiki/Francis_Galton

Základní rasové typy bílého plemene

Mecklenburg-Strelitz, nordický typ

Švédsko, nordický nebo převážně nordický typ

Berlin, lebeční index: 71,8; obličejový index: 88,4; nordický typ

Jižní Jutsko, nordický typ

Švédsko, nordický nebo převážně nordický typ

Westerwald, nordický typ

Lehe (Hannover), nordický nebo převážně nordický typ

Anglie, Marie Lohr 1890-1975, herečka nordický nebo převážně nordický typ

Norsko, lebeční index: 77,40; obličejový index: 96,6; oči: modré, nordický nebo převážně nordický typ

Dolní Sasko, nordický typ

Seidelberg, nordický nebo převážně nordický typ

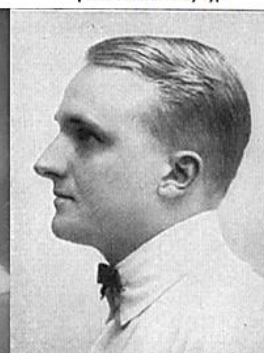
Polsko, oči: modré, vlasy: blond, lebeční index: 85,32; obličejový index: 90,57

ze Šlesvicko-Holštýnska, nordický typ

rodiče ze Šlesvicko-Holštýnska, nordický typ

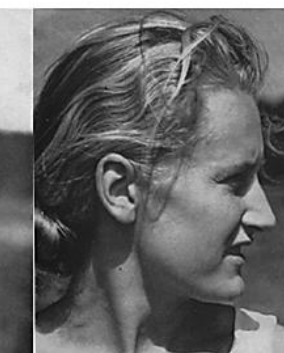
ze slezské šlechty, nordický nebo převážně nordický typ

Mecklenburg-Schwerin, nordický typ

Büdeburg, nordický typ

rodiče z Friska, nordický typ

<https://wolnemedi.net/eugenika-yuppie/>

4/ Co je intelligence, jak ji definovat

DOSUD NEEXISTUJE JEDNOZNAČNÁ ODPOVĚĎ

- **Intelligence** (la. *inter-legere*, rozlišovat, poznávat, chápat) je **dispozice** pro myšlení, učení a adaptaci a projevuje se intelektovým výkonem. Spolu s osobností tvoří zásadní zdroj individuálních rozdílů. (Wikipedie)
- Intelligence je **schopnost přizpůsobovat se měnícím se podmínkám prostředí, učit se ze zkušeností, správně řešit nové situace, prospívat ve škole i v práci.** (slovník pojmů)
- Intelligence se více než v oblasti smyslového vnímání projevuje **schopností** vyřešit nějaký problém. (Alfred Binet 1907 – 1911)
- Intelligence je **všeobecná schopnost** individua vědomě orientovat vlastní myšlení na nové požadavky, je to všeobecná duchovní schopnost přizpůsobit se novým životním úkolům a podmínkám. (William Stern 1871 – 1938)
- Intelligence je **vnitřně členitá a zároveň globální schopnost** individua účelně jednat, rozumně myslet a efektivně se vyrovnávat se svým okolím. (David Wechsler 1896 – 1981)
- Intelligence je **schopnost zpracovávat informace.** Informacemi je třeba chápat všechny dojmy, které člověk vnímá. (Joy Paul Guilford 1897 – 1987)
- **Schopnost vytvářet nové užitečné produkty (služby) a řešit každodenní problémy.** (Howard Gardner 1943 -)

5/ Jak se projevuje inteligentní člověk

Laici, kteří nemají hlubší znalosti z oblasti psychologie, za inteligentního člověka považují toho, kdo splňuje
tři kategorie schopností

- 1. Praktické schopnosti řešit** problémy – logické a přesné myšlení, schopnost nalézt souvislosti mezi myšlenkami, vidět problém z různých hledisek
- 2. Verbální schopnosti** – pohotové vyjadřování, bohatá slovní zásoba, schopnost číst s hlubokým porozuměním
- 3. Sociální kompetence** – tolerance vůči druhým, schopnost připustit své chyby, zájem o okolní dění (tato kompetence není vždy k inteligenci přiřazována)
⇒ **implicitní teorie intelligence** (u nás prof. Alena Plháková *1954)

6/ Některé pohledy na inteligenci

- **DVOUFAKTOROVÁ KONVERGENTNÍ TEORIE (William Stern 1871 – 1938)** → inteligenci lze usuzovat podle toho, jak člověk řeší úkoly, přizpůsobuje se prostředí
↔ vliv 2 činitelů
 - a) vnitřní faktor**
 - 1/ *vrozený (dědičný)* v užším slova smyslu
 - 2/ *vrozený v širším slova smyslu* (vlivy, které na dítě působí během prenatálního i perinatálního života)
 - b) vnější faktor** = prostředí, které působí na jedince
 - 1/ *aktivně, záměrně* (př. výuka, výchova)
 - 2/ *pasivně* (př. prostředí, zařízení bytu, atmosféra v rodině...)
- **FLUIDNÍ A KRYSTALICKÁ INTELIGENCE (Raymond Catell 1905 – 1998)**
 - a) fluidní intelligence** - vrozená, geneticky determinovaná, přirozená biologická intelligence, relativně nezávislá na učení a kulturním prostředí
 - b) krystalická intelligence** - ovlivněná prostředím a učením, zkušenostmi a kulturním prostředím

7/ Teorie mnohočetné inteligence

- 70. léta 20. stol. - připuštěna existence mnoha druhů inteligence
- **Howard Gardner** (am. vývojový psycholog, *1943) - teorie mnohočetné inteligence (1983) → vzájemné působení a schopnost je rozvíjet
→ → až **8 druhů inteligence**
 - 1/ lingvistická
 - 2/ logicko-matematická
 - 3/ vizuálně-prostorová
 - 4/pohybová / tělesná / fyzická
 - 5/ hudební
 - 6/ interpersonální / sociální
 - 7/ intrapersonální / vnitřní, osobní
 - 8/ přírodní

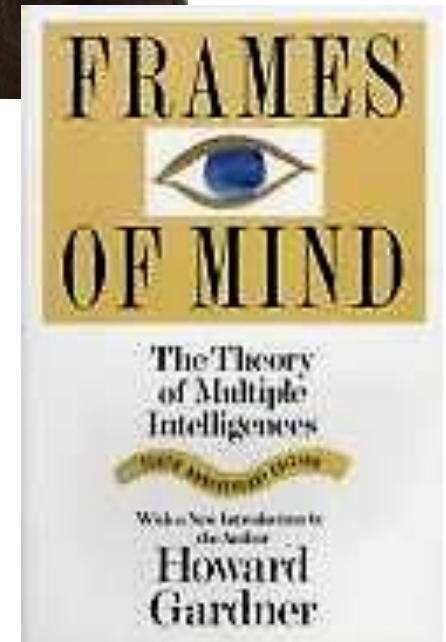
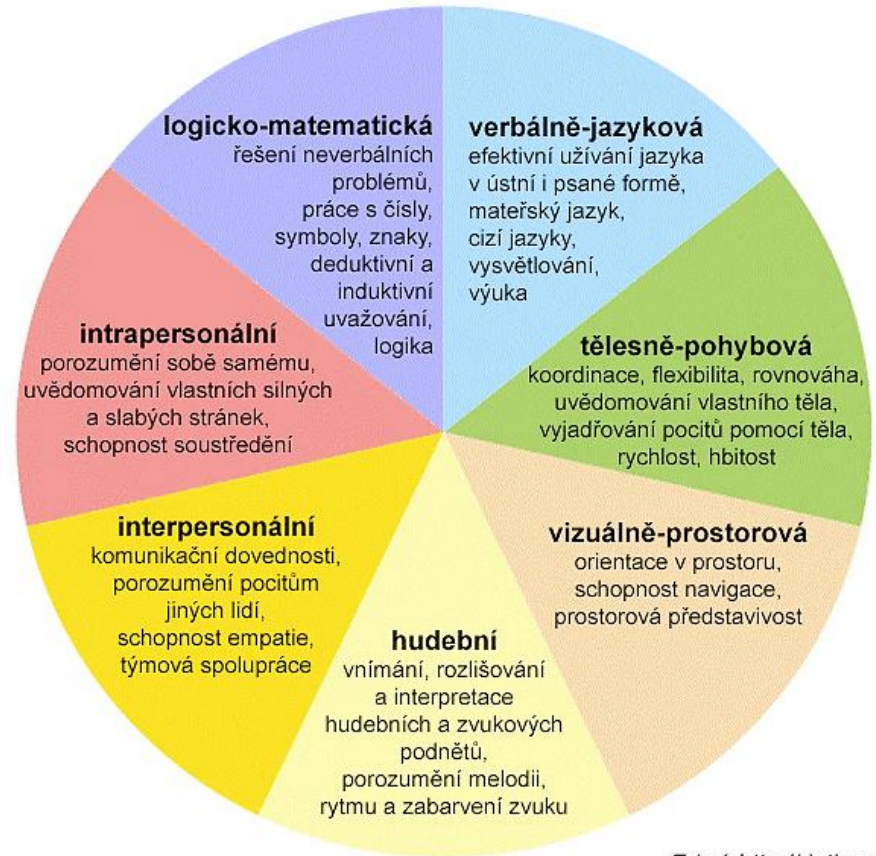

Schéma teorie mnohonásobné inteligence

<https://managementmania.com/cs/teorie-mnohonasobne-inteligence>

Zdroj: <http://deti.mensa.cz>

Původní verze z roku 1983.

Později Gardner ještě navrhl **naturalistickou** (chápat souvislosti v živé a neživé přírodě) a **existenciální** (schopnosti zabývat se filozofickými a světonázorovými otázkami lidské existence, např. smysl lidského života a smrti, význam svobody apod.)

Myšlenková mapa různých druhů inteligence (Tony Buzan)

8/ Různé teorie, společné znaky

Přes názorové rozdíly a řadu teorií existuje několik shodných znaků pojetí:

INTELIGENCE

- je **všeobecná kognitivní vlastnost** – vliv se projeví u všech zkoušek, které jsou založeny na řešení problému
- je **stabilní** v čase – od určitého věku (cca 5-6 let) by měl jedinec dosahovat přibližně stejného výkonu bez ohledu na jeho náladu atd.
- dokáže **předpovídat úspěch** člověka v nejrůznějších životních oblastech, př. úspěch ve studiu, v zaměstnání...

9/ Intelligence a osobnostní faktory

- Počet a charakter faktorů, ovlivňující formování intelligence = velmi složité
- Lze stanovit dvě základní skupiny vlivů, které inteligenci spoluutvářejí
 - **genetická výbava**
 - **sociální prostředí**
- Intelligence do určité míry souvisí i s osobnostními faktory
 - a) extroverti** – úspěšnější v úkolech, kde rozhoduje čas
 - b) introverti** – úspěšnější v úkolech, kde je nutný „vhled“ do problematiky
- **ZÁVĚR:**

Člověk je specifickou kombinací 8 druhů intelligence → má svůj specificky preferovaný způsob učení

Člověk s vysokým IQ nemusí umět jednat a vycházet s lidmi, spolupracovat → může mít nízkou **emoční inteligenci** (schopnost porozumět a jednat s druhými, znát a zvládat vlastní emoce) → v dnešní době velký význam

10/ Zajímavé odkazy a literatura

- Gardner Howard, Dimenze myšlení. Teorie rozmanitých inteligencí, Praha, Portál, 2018
- Nick Lund, Intelligence a učení, Praha, Grada, 2012
- <https://rasovety.py.wordpress.com/2011/08/30/zakladni-rasove-typy-bileho-plemene/>
- <http://chcipracovat.info/vicevrstevna-mysl-a-ruzne-druhy-intelligence/>
- <http://www.psychotesty.kvalitne.cz/intelligence-emocni-6.html>
- http://casopis.mensa.cz/veda/intelligence_a_jeji_mereni.html
- <http://chcipracovat.info/vicevrstevna-mysl-a-ruzne-druhy-intelligence/>
- <http://www.psychotesty.kvalitne.cz/intelligence-emocni-6.html>
- http://casopis.mensa.cz/veda/intelligence_a_jeji_mereni.html
- <http://modrakotva.dawon.eu/index.php?mact=Album,m99684,default,1&m99684albumid=22&m99684returnid=74&page=74>
- <http://docplayer.cz/2484555-Intelligence-mytus-realita-nebo-prekonana-koncepce.html>
- <http://lovelife.blog.cz/0809/test-intelligence-xd>